

Primljeno 10. veljače 2014., prihvaćeno za tisak 18. studenog 2014.

Ivana Buljubašić

JEZIČNI PRIRUČNIK ZA SVAKOG STUDENTA

(prikaz: *Jezikom (p) o jeziku: Jezični priručnik za studente i zaposlenike fakulteta*, ur. Lidija Bakota i Ivana Trtanj, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Učiteljski fakultet u Osijeku, 2013.)

U današnjoj zbrci poštivanja i uporabe pojedinog pravopisa, u kojoj se svojim „opredjeljenjem“ pokazuje ne tradicija, ne stručnost ili neki drugi bitan parametar vrsnoće, jezični savjetnik *Jezikom (p) o jeziku* postaje prijeko potreban materijal kojim će se studenti, ali i oni kojima je stalno do službene komunikacije, moći koristiti pri pisanju svojih radova ili u razgovoru. I na prvi pogled *Jezikom (p) o jeziku* jezični je savjetnik koji odudara od uobičajenih jezičnih savjetnika koje smo do sada imali prilike čitati i kojima smo se imali prilike koristiti, a ono što ga ponajviše razlikuje od brojnih priručnika jest suradnja dviju urednica Lidije Bakote, sveučilišne profesorice s Učiteljskog fakulteta u Osijeku, i Ivane Trtanj, asistentice s Učiteljskog fakulteta u Osijeku, te njihovih studenata – studenata 1. i 2. godine studija na Učiteljskom fakultetu u Osijeku. Ovim se jezičnim savjetnikom, kako najavljuje i podnaslov, pokušava pomoći u pravilnoj uporabi hrvatskoga jezika njegovim čitateljima i govornicima, ponajprije studentima i zaposlenicima fakulteta kojima je hrvatski jezik potreban u službenoj komunikaciji, a posebno je takva pomoć dobrodošla u pisanoj komunikaciji. S obzirom na to da je savjetnik rezultat suradnje dviju urednica sa studentima, usmjeren je rješavanju jezičnih nedoumica koje se pojavljuju kao učestale pogreške u javnoj komunikaciji, a posebice u pisanim studentskim radovima.

Jezični je savjetnik podijeljen u sedam cjelina čiji naslovi uglavnom određuju i njihovu tematsku usmjerenost.

Jezične nedoumice, prva tematska cjelina, okupljaju i rješavaju česte pogreške u uporabi veznika (npr. uporaba veznika *pošto* ili *nego*), prijedložnih izraza i prijedloga (npr. u *svezi* ili razlike prijedloga *radi* i *zbog*), glagolskih oblika (pravilno sprezanje aorista i oblici futura prvog) te kratica (uporaba običnih kratica poput *prof.* ili *raz.* te složenih kratica poput *HAZU* ili *EU* te njihovu pravilnu sklonidbu).

Imena i prezimena donose pravilan poredak sastavnica imenske formule: prvo se piše ime pa prezime, osim kada je obrnuti redosljed te se tada prezime od imena odvaja zarezom, razrješava se uporaba spojnice u imenima

i prezimenima, uporaba inicijala i bilježenje razmaka u pisanju inicijala te sklonidbi imena s posebnim naglaskom na sklanjanje imena na *-io* i *-ia*.

Tematska cjelina *Hrengleski* upućuje na uporabu anglizama u hrvatskome jeziku, i to onih koji se se udomačili te za njih ne postoji zamjena poput *sendvič* ili *mobitel* te njihovo pravopisno prilagođavanje i sklonidbu (jer je uglavnom riječ o imenicama, od glagola se spominju kolokvijalizmi *forvardati*, *lajkati*, *mejlati*, *proguglati*).

Hrvatsko računalno nazivlje svojevrsan je nastavak prethodne cjeline u kojemu se predlaže pravilno pisanje računalnoga nazivlja koje je često u hrvatskome, ali i drugim jezicima, ugroženo uporabom anglizama. Većina je učestalog nazivlja danas prilagođena hrvatskome, a nerijetko je i ponuđena hrvatska inačica, npr. *mail* se zamjenjuje *e-poštom* ili *elektroničkom poštom*.

Cjelina *Razlikujmo različito* upućuje na pravilnu uporabu sličnih riječi poput *ličiti* i *sličiti*, *zahvaliti* i *zahvaliti se* ili *pismeno* i *pisano*, a čija je uporaba danas često nepravilna u gotovo svim oblicima komunikacije i svim funkcionalnim stilovima hrvatskoga jezika.

U *Administrativnom stilu* ukratko se pojašnjavaju obilježja toga funkcionalnoga stila hrvatskoga jezika te donose najčešće pogreške u tom stilu: navođenje datuma, uporaba pleonazama, pisanje životopisa s primjerima pisanja narativnog i tabličnog životopisa te pisanje molbi.

Nove hrvatske riječi najkraća je cjelina koja abecednim redom popisuje neologizme u hrvatskome jeziku kojima se zamjenjuju najčešće tuđice (npr. *bojomet* umjesto *paintball* ili *osjećajnik* umjesto *emotikon*), ali i skupovi riječi kojima se do sada moglo prići samo opisno (*brojomat* umjesto *uređaj koji izbacuje broj mjesta u redu za čekanje* ili *sunčaljka* umjesto *ležaljka za sunčanje*).

Posebnu, osmu, cjelinu čini *Rječnik* u kojemu se popisuju najčešće nepravilno uporabljene riječi, a koje su studenti i urednice popisali na temelju međusobne službene komunikacije na studiju. Popis od oko 350 riječi i izraza raznolik je te je nastojanje da se, kako navode urednice, „ukaže na bolju, pravilniju riječ ili izraz“. Lijeva strana natuknice napisana je pogrešno, a u popisu se na desnu stranu natuknice znakom > upućuje na normativno prihvatljivu inačicu riječi i izraza, a znakom = upućuje se na istoznačnicu u standardnome jeziku. U *Rječniku* se nalaze srbizmi (npr. *desiti se* > *dogoditi se*), anglizmi (npr. *download* > *preuzimanje*), germanizmi (npr. *lager* > *skladište*), dijalektizmi (npr. *naštrikati* > *naplesti*), kolokvijalizmi (*uflekati* > *zamrljati*, *zaprljati*) i žargonizmi (npr. *veš* > *rublje*).

Savjetnik završava *Preporučenom literaturom i poveznicama* u koje su ubrojeni pravopisi (*Hrvatski pravopis* Babić–Finka–Moguš (1996.) te kasnije inačice tog pravopisa), gramatike (*Školska gramatika hrvatskoga jezika* Sande Ham (2002.) te izdanje gramatike Stjepka Težaka i Stjepana Babića *Gramatika hrvatskoga jezika* (2009.)), rječnici (*Razlikovni rječnik srpskog i*

hrvatskog jezika Vladimira Brodnjaka te *Rječnik hrvatskoga jezika* Leksikografskog zavoda „Miroslav Krleža“ (2000.) i jezični savjetnici (*Govorimo hrvatski, jezični savjeti* urednika Mihovil Dulčić (1997.), *Jezični priručnik Coca-Cole* koji su pripremile Lana Hudeček i Maja Matković u suradnji s Igorom Čutukom (2011.), *Hrvatski u zgradama* (2006.) i *Reci mi to kratko i jasno* (2009.) Nives Opačić te *Normativnost i višefunkcionalnost u hrvatskoj standardnoj jeziku* Anđele Frančić, Lane Hudeček i Milice Mihaljević (2007.)). U popisu je preporučene literature i časopis *Jezik*, a od mrežnih poveznica urednice preporučuju jezične savjete Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, rječničku bazu *Hrvatskog jezičnog portala*, elektroničku verziju Coca-Colina priručnika, stranicu *Hrčak* na kojoj se nalaze elektroničke inačice radova većine hrvatskih znanstvenih časopisa te jezične savjete na Facebookovoj stranici časopisa *Jezik*. Slijedi i popis od 37 studenata priređivača koji su sudjelovali u pripremi savjetnika te ulomci iz recenzija Jadranke Mlikote, Dubravke Smajić i Irene Vodopije.

Ono što čini posebnost savjetnika *Jezikom (p) o jeziku* jesu vizualni dodatci te studentski pjesnički radovi. Grafičko je oblikovanje savjetnika vrlo jednostavno tako da ono ima ulogu preciznog i jasnog upućivanja na nepravilnosti i pravilnosti, a vizualni su „efekti“ u savjetniku dodatno postignuti stripom i strip-junakinjom bakom Hrvojkom, koja prethodi svim cjelinama te na šaljiv način približava čitateljima pojedinu temu. Njih je ilustrirala studentica Kristina Penava, a osim vizualnosti i šaljivosti, strip može poslužiti i kao metodički predložak u nastavi hrvatskoga jezik.